Никодиновски, Звонко - Фигуративните значења на мушичката во француксиот и во македонскиот јазик (стр. 1-5), од книгата *Фигуративните значења на инсектите во францускиот и во македонскиот јазик,* 2 - ри Август С, Штип, 2007 (2016), 636 стр.

ФИГУРАТИВНИТЕ ЗНАЧЕЊА НА МУШИЧКАТА ВО ФРАНЦУСКИОТ И ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК

§ 1. "Мушичка" е назив кој се применува за многу ситни инсекти што летаат. Тоа значи не е посебен вид инсект туку попрво би спаѓало во полето "ИНСЕКТ". Меѓутоа со оглед на тоа што сепак нејзината содржина е доста конкретизирана ја изделуваме во посебно поглавје.

Мушичката го дели дваесет и шестото место меѓу инсектите во францускиот корпус од базата по бројот на јавувања (**8** единици со фигуративно значење или **0,76 %** од вкупно 1056 единици). Во македонскиот корпус мушичката го дели дваесеттото место, заедно со стоногата, по бројот на јавувања (**3** единици или **0,74 %**).

За мушичката среќаваме само една епизода во речниците на симболи. Се работи за нејзината улога како **средство на божја освета.** Според еврејските традиции императоторот Тит се фалел дека го победил Богот на Евреите во Ерусалим. Во тој момент се пронел страшен глас од небото и соопштил дека најмалото божјо суштество ќе се освети за таа лага. И навистина, една мушичка влегла во носот на императорот и се пробила дури до мозокот. Таму останала цели седум години и, хранејќи се со мозокот, му создавала секојдневни болки на императорот. Кога умрел безбожникот во неговиот мозок ја пронашле мушичката која била голема како гулаб и имала железни нозе и бронзена уста, што го потврдува верувањето според кое инсектите имале метална конструкција. [1]

А. Мушичката во францускиот јазик

а. Семиолошки признаци

§ 2. Признакот **ФИЗИЧКИ ОСОБИНИ** е застапен во **7** единици и со **87,5 %** се наоѓа на прво место меѓу две групи признаци. Овој признак е претставен преку **1** особина: **големина**.

Особината **големина** симболизира **нешто мало**. Тоа мало може да биде:

мало суштество или дете: (1) Ⓕ **moucheron (Tire-toi de la, eh, moucheron!)** = «se dit (comme "insecte", "moustique", "fourmi" etc.) pour écarter un avorton» (*Edouard)*; «*fig. et fam.* enfant, personne minuscule» (*Petit Robert)*,

---

[1] Sp. J.-P. Clébert: ***Bestiaire fabuleux***, A. Michel, Paris, 1971, str. 261.

Nikodinovski, Zvonko - Figurativnite značenja na mušičkata vo francuskiot i vo makedonskiot jazik (str. 1-5), od knigata *Figurativnite značenja na insektite vo francuskiot i vo makedonskiot jazik,* 2 - ri Avgust S, Štip, 2007 (2016), 636 p.

мал крадец или злосторник: (2) Ⓕ **Où la guêpe a passé, le moucheron demeure** = «on ne prend que les petits voleurs» (*Montreynaud, 249)*,

мала грешка: (3) Ⓕ **rejeter le moucheron et avaler le chameau** = «éviter de petites fautes et s'en permettre des grandes» (*Dournon)*,

обичен, сиромашен човек: (4) Ⓕ **Autant chie un boeuf que mille mouscherons** = «un puissant peut autant fournir d'argent que mille petites gens» (*Oudin)*, (5) Ⓕ **Une chandelle qui brille n'attire pas qu'un moucheron** = «парите ги привлекуваат сите» (*Robert)*,

мало суштество: (6) Ⓕ **Le savoir humain sera rayé des archives du monde avant que nous ayons le dernier mot d'un moucheron** = «никогаш не ќе можеме да дознаеме сè за она што се случува во природата па дури ни за малите животни како што е мушичката» (*Dictionnaire des citations: J.-H. Fabre)*,

(7) Ⓕ **Trois samouraïs s'exercent au maniement du sabre. Le premier vise un moucheron en plein vol et il le coupe en deux. Le second trouve ça trop facile. Il donne deux coups de sabre fulgurants et il coupe un moucheron en quatre. Alors le dernier s'amène tranquillement. C'est un vétéran ridé. Il regarde les deux autres d'un air méprisant et il leur dit:**

- Vous me faites rigoler!

Puis soudain son sabre zèbre l'air tellement vite que personne n'a rien vu. Mais le moucheron qu'il visait continue à voler. Du coup les deux autres s'esclaffent:

- Raté!

- Comment, raté? dit le vieux. Je lui ai coupé les couilles! (*Nègre: Dic. des hist. drôles, 1382)*

§ 3. Признакот **ОДНЕСУВАЊЕ** е претставен преку **1** особина: **однесување според времето**. Се работи за едно претскажување кое предвидува студена пролет доколку мушичките се задржат сè до Божик:

(8) Ⓕ **Quand à Noël on voit les moucherons, à Paques on voit les glaçons** (*Dournon)*.

б. Семантички признаци

§ 4. Анализирајќи ги значењата на француските фигуративни единици (вкупно 8) кои содржат лексеми од лексичко-семантичкото поле "МУШИЧКА", доаѓаме до следните заклучоци:

- групата признаци "ФИЗИЧКИ ОСОБИНИ" е претставена преку **1** особина. Особината "ГОЛЕМИНА" симболизира разни спецификации на **нешто мало** и тоа: **мало суштество или дете** (**1** единица под реден број 1), **мал крадец или злосторник** (**1** единица под реден број 2), **мала грешка** (3), **обичен, сиромашен човек** (4 и 5), **мало суштество** (6 и 7). Значи вкупно **7** единици се со симболика која потекнува од групата признаци "ФИЗИЧКИ ОСОБИНИ".

- групата признаци "ОДНЕСУВАЊЕ" е претставена преку **1** особина. Особината "ОДНЕСУВАЊЕ СПОРЕД ВРЕМЕТО" не симболизира директно ништо но однесувањето на мушичката е **предзнак за студена пролет** (8).

Мушичката во француските фигуративни единици влегува исклучиво со една од следните значенски категории: **како суштество** (**мало суштество**), **како човечко тело** (**мало суштество или дете**), **како човечко однесување** (**мал крадец или злосторник**, **мала грешка**, **обичен, сиромашен човек**) и **како предзнак за** (**студена пролет**).

§ 5. Кај француските фигуративни единици со мушичка ја имаме следната состојба во распоредот на референтната вредност:

- најбројни се единиците со негативна референтна вредност (вкупно **7** единици или **87,5 %**).

- потоа следи **1** единица или **12,5 %** со неодредена вредност.

Мушичката значи се јавува главно со негативна референтна вредност во францускиот корпус.

§ 6. Француските фигуративни единици со "Мушичка" се засновани врз **3** разни стилски фигури, како различни видови на фигуративно значење. Нивната застапеност е следната: од вкупно 8 единици прва по бројност е метафората со **5** единици (**62,5 %**), на второ место се единиците со конкретно значење (вкупно **2** единици или **25 %**), на трето место е аналогијата (**1** единица или **12,5 %**).

Б. Мушичката во македонскиот јазик

а. Семиолошки признаци

§ 7. Признакот **ФИЗИЧКИ ОСОБИНИ** е застапен во **2** единици од македонскиот корпус на базата. Овој признак е претставен преку **2** особини: **големина** и **како животно**.

Особината **големина** многу повеќе отколку особината **однесување** симболизира **мирно, кротко суштество** во следната споредбена фразема: (1) Ⓜ мирен е като мушичка = «многу е мирен, кроток» (*Пенушлиски: Малеш)*. Особината **како животно** симболизира **налудничавост** [2]: (2) Ⓜ Покрај толку спрејови просто е чудно како можат да постојат писатели со мушички во главата (*Екран, бр. 82: П. Т. Бошковски)*.

§ 8. Признакот **ОДНЕСУВАЊЕ** е претставен преку **1** особина. Особината **летање** симболизира **досадување, неподнесување**:

(3) Ⓜ Мушичка си ми пред очите = «не можам да те гледам како што не можам да ја гледам мушичката која многу ми досадува» (*Пенушлиски: Малеш)*. Ако ја споредиме истата содржина изразена во бугарскиот јазик: гледам като муха в м'теница њакого и во хрватскиот: biti kome muha u nosu, ќе видиме дека можеби имаат право некои автори кога тврдат дека зборот "мушичка" означува исто така и «мала мува».

б. Семантички признаци

§ 9. Анализирајќи ги значењата на македонските фигуративни единици (вкупно 3) кои содржат лексеми од лексичко-семантичкото поле "МУШИЧКА", доаѓаме до следните заклучоци:

- групата признаци "ФИЗИЧКИ ОСОБИНИ" е претставена преку **2** особини. Особината "ГОЛЕМИНА" симболизира **мирно, кротко суштество** (**1** единица под реден број 1). Особината "КАКО ЖИВОТНО" симболизира **налудничавост** (2).

- групата признаци "ОДНЕСУВАЊЕ" е претставена преку **1** особина. Особината "ЛЕТАЊЕ" симболизира **досадување, неподнесување** (**1** единица под реден број 3).

Мушичката во македонските фигуративни единици влегува исклучиво со една значенска категорија: **како човечко однесување** (**мирно, кротко суштество**, **налудничавост**, **досадување, неподнесување**).

Кај македонските фигуративни единици со мушичка ја имаме следната состојба во распоредот на референтната вредност:

---

[2] Во македонскиот јазик како варијанта во парадигмата се јавуваат лексемите : **бубачка** и **бумбар**, додека во францускиот јазик во истата парадигма влегуваат следните инсекти : **araignée**, **moustique**, **hanneton**, **grillon**.

- поголемиот дел единици се со негативна референтна вредност (вкупно **2** или **66,67 %**). Негативни се следните признаци: **налудничавост** и **досадување, неподнесување**.

- со позитивна вредност е само **1** единица или **33,33 %**. Позитивен е признакот **мирно, кротко суштество**.

Мушичката значи се јавува во поголемиот дел со негативна референтна вредност во македонскиот корпус.

Македонските фигуративни единици со "Мушичка" се засновани врз **2** стилски фигури, како различни видови на фигуративно значење. Нивната застапеност е следната: од вкупно 3 единици прва по бројност е метафората со **2** единици (**66,67 %**), на второ место е компарацијата (**1** единица или **33,33 %**).